

קרא, חשוב, עשה!

(תדריך עונתי)

הקדמה

המעבר בין חורף לקיץ וכמוכן גם בקיץ. מצב הסכנות והחצרות. ובעיקר הוצאת הזבל היסודית עלולים לגרום להעמקת פני השטח גם בחצרות וגם בסכנות. כדאי לך להימנע מתיקון יסודי של הטופוגרפיה כל עוד שהתשתית אינה יבשה בהחלט. גם אם השטח העליון נראה יבש, הרי מתחתו הוא ספוג מים. מצב זה עלול לשים לאל ביצוע יסודי של תיקון המצב. תקן מיד רק במקומות שזה הכרחי; למשל — ליד האיבוסים או השוקות, ואת התיקון היסודי תדחה לקיץ. נזכיר לך זאת בבוא הזמן (יולי-אוגוסט).

מטרת התדריך לשמש לך תזכורת על הפעולות העיקריות שעומדות לפניך בתקופה הנדונה. אל תחפש בו חידושים או הצעות מהפכניות, או הרצאות מעמיקות. כל הדברים שנצביע עליהם ידועים לך. כוונתנו לציין את הנקודות העיקריות, על מנת שתזכור אותן בזמן, תחשוב על משמעות הדברים שאנו מציינים, או של אלה המשתמעים מתוכם לפי התנאים המיוחדים במשקך, והעיקר — תעשה אותם בזמן!

השיכון

יש להניח שמזג האוויר החורפי יגיע בימים אלה לקיצו. במשך החורף הקשה שעבר עלינו — הן מבחינת מזג האוויר והן מבחינת כמות הרפד המצומצמת, הצטברו ברפתות, בסכנות, בחצרות ובסביבת הרפת הרבה בוך, זבל, וגורמי ליכלוך אחרים. הכרחי לנצל את הימים היפים הראשונים לעשות ניקוי יסודי מסביב לרפת ובעיקר — להוציא את הזבל באופן יסודי. אל תחכה עד שגובה שיכבת הזבל בסכנות מגיע לרמתו הרגילה, אלא תנקה מיד את הכל על מנת שתקדם את עונת הקיץ עם מצע נקי, ובעיקר יבש. פעולה מידית זו תחסוך לך רפד גם בתקופת

שינוי האקלים

שינוי מזג האוויר מהחורף הקר ולקיץ היבש יחול עתה. בעקבות המצב בחורף אין הפרות מצטיינות בניקיון, "מופרז", ברור ששכבות הליכלוך יקטינו בהרבה את ויסות החום. נוסף לזה תתאחר ע"י כך גם החלפת הפרווה החורפית לפרווה הקיפית, וגם זה יכביד על פליטת החום מהגוף [תזכור שימי החמסין הם חמים מאוד]. כדאי לך לארגן מבצע ניקוי הבהמות, וברור לך שזה ישתלם. כי הבהמות יחזירו לך את ההשקעה בעבודה ע"י התמדה בתנובתם. כמוכן שתחסוך גם זמן בחליבה, ובראש וראש

המשק והמחירים של השנים האחרונות?

4. מהי ההשפעה המצטברת של משטר הזנה גבוה יחסית בשדה על משקל הגוף ותצורות ההכנה?

תשובות לשאלות אלה תתקבלנה רק עליידי מחקר נוסף.

סיכום

בניסוי שארך 3 שבועות בפרות שהניבו 25—30 ק"ג חלב ו-2.50% שומן, הביאה החלפת 2 ק"ג מזון מרוכז ב-3 ק"ג שחת בקבוצה הניסויית לעליה של 0.37 באחוז השומן. בקבוצת הניסוי גרמה השחת לעליה אבסולוטית בתנובת השומן ובמשך כל ימי הניסוי זו נשארה

גבוהה במידה ניכרת מאשר בקבוצת ההיקש. תנובת החלב בקבוצת הניסוי נטתה להיות נמוכה במקצת מאשר בקבוצת הביקורת. מאידך, בתנור בת החמ"ש (%), עלתה קבוצת הניסוי על קבוצת הביקורת במשך רוב ימי הניסוי, אף כי ביום ה-17 וה-19 ההבדל היה זעיר.

הבעת תודה

תודתנו נתונה להתאחדות מגדלי בקר ול"אמבר" בע"מ, שמימנו באופן חלקי את הניסוי הזה.

דוד דרורי

המכון הלאומי והאוניברסיטאי לחקלאות

שאול שניב

קיבוץ יקום

לך את הכמויות לפי שנה גשומה מאוד — כדי שלא נחזור למצב של השנה. אך לא פחות חשוב למיין את השחת לפי טיבה והרכבה, כדי שנוכל להשתמש במזון, שהינו יקר יחסית, ביעילות מאקסימאלית. דוגמאות: (א) שחת קיטנית לקיץ; שחת דגנית לחורף; (ב) שחת סוג א' לפרות בתנובת שיא ולוולדות הרכים; שחת סוג ב' — לפרות בתנובה יורדת ולעגלות גדולות, וכו' וכו'.

ענין אחרון בסוגיה זו — ויתכן החשובה מכולן — הריהו ענין המצב הגופני של הפרות. מצב זה הינו במקרים רבים רחוק מהשביע רצון. הסיבות ידועות: קור החורף אשר הוחמר בגלל רטיבות מקום המרבץ מחמת חוסר רפד גרמו לצריכת אנרגיה (לחום) מוגברת. מאידך היה גם חומר ההסקה — מזון יבש כגון שחת — במיעוט. היות ויתר המזון ניתן בסדר: קליפות, ירק, מעט תחמיץ ומ"מ — הפרות לא ירדו אמנם מתנובתן אך מצבן הגופני נפגם. ברם גם אצל העגלים היתה תופעה דומה אשר התבטאה בהקטנה ניכרת של תוספת המשקל. אם הפרות תיכנסנה לקיץ במצב גופני ירוד זה ישפיע לרעה על תנובתן. העונה המתאימה לשפר את מצבן היא עכשיו. נצלו עונה זו ותבטיחו לעצמכם התמדה טובה בתנובות, המושגות עכשיו.

בניה

כל מי שחושב על פיתוח הענף מוכרח להזר דרו בגמר תכניות הבניה בזמן הקרוב; זה חיוני על מנת שאפשר יהיה לבצע את התכנית בתקור פת הקיץ הנוחה לבניה. כאשר אמרנו תכניות — כוונתנו אינה רק לאותו פרק מצומצם שעומד לבניה, אלא תכנית כללית — תכנית אב — של איזור הרפת. רק זה מאפשר לבצע כל שלב במקומו ובזמנו ונימנע מהמראה, שלצערי נפוץ מאוד, של שימת טלאי על טלאי, שלא ניתן לשינוי בעתיד.

סוף דבר

אלו הנקודות העיקריות. הם הובאו באופן כללי. ביצוע הדברים בכל משק לפי תנאיו המירי חדים יוכל להיעשות תוך התיעצות עם המדריכי כים, שייענו ברצון לכל פניה. חיים שור

שונה — ניקוי כזה זוהי העבודה הטובה ביותר לשמירה על בריאות הבהמות ובעיקר על העטין. נקה אותן מיד אחרי הניקוי היסודי ברפת ובחצרות.

מימשק

לקיץ אנו קובעים סדר יום מסויים בהתחשב עם החום ודבר דומה קיים בחורף מתוך סיבות שונות. אל תקבע נוהג קבוע לתקופת המעבר. תנהג לפי המצב: בימי חמסין, אל תשאיר את הבהמות בשמש בשעות החמות ואל תוציא אותן למרעה בשעות אלה. ימי חמסין רצופים מחייבים אותך אף לקלח אותן במים קרירים. כמובן שהכרחי להבטיח לכל הבהמות מים טריים, נקיים, וקרירים בתמידות. זה אומר שעכשיו הזמן לתקן את כל השוקתות, הצינורות והברזים. סידורים יסודיים בשטח זה כדאי לעשות לפני התיקונים היסודיים בטופוגרפיה בחצרות ובסכך כות, ונחזור לזה.

חזנה

ברוב המשקים, החודשים האלה הם חודשי השיא במזון עסיסי: ירק אביבי וסלק. נצל מזון זה באופטימום, ואם יש ירק אביבי טוב (למשל — מעל 35 ק"ג תלתן לפרה) תוכל לוותר אף על השחת.

חשוב לזכור שהירק החורפי עשיר מאוד בחלבון נעכל. כדאי מאוד להשתמש בתקופה זו במזון מרוכז בעל תכולה נמוכה של חלבון. לזה שתי סיבות: (א) זה זול יותר; (ב) נוהג זה מאפשר להקטין את הירידה בתנובת החלב החלה עם הפסקת הירק האביבי, על ידי הגברה הדרגתית של כמות החלבון במ"מ. לצורך הנ"ל ירכיבו המשקים מ"מ מתאים בכל עונה. לעומתם ישתמשו המשקים הקונים מ"מ מהמכונים בהר"כבים השונים הקיימים בהתאם לדרוש.

כדאי עכשיו לצאת לשטח הסלק ולאמור את היבול הצפוי. על ידי כך אתה יכול לתכנן את מנת הסלק שתהיה קבועה בכמותה לאורך תקור פת החזנה בסלק; קביעות מרבה תנובה.

לא פחות חשוב מכל האמור לעיל הינו תיכנן נון אחסנת השחת והקש. יש סיכויים סבירים ליבול טוב ונקוה גם לטיב משביע רצון. תכנן